བོད་ལུགས་གསོ་རིག་གི་དཔྱད་རྩོམ་འབྲི་ཚུལ་ཐད་ཀྱི་བསམ་གཞིག་འགའ།

རྡོག་བུ་བདུད་མགོན་ཚེ་རིང་།

1982ལོ་ནས་བཟུང་རེབ་གོང་རིག་པ་འབྱུང་བའི་གྲོང་ཁྱེར་དང་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་བོད་སྨན་ཁང་། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་བོད་ལུགས་གསོ་རིག་སློབ་གླིང་།མཚོ་སྔོ་ཁུལ་འཁོད་བསྟེན་སློབ་གྲྭ་སོགས་སུ་བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཞོར་བོད་སྨན་གྱི་ལས་ཀ་གཉེར། རྩ་གཞུག་ཏུ་སྨན་སྦྱོར་ཐུགས་ཀྱིས་བོན་དཔལ་ལྡན་ཙ་བའི་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲེལ་བ་གཡུས་བསྒྲུང་རྡོ་རྗེ་པ་ལས།བདེ་ཐང་གསལ་སྟོན་སོགས་དཔེ་དེབ་གསུམ་བརྩམས། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་བོད་ལུགས་གསོ་རིག་གི་འབྲིང་རིམ་སློབ་དེབ་ཉེར་བཞིའི་གཙོ་སྒྲིག་གི་འགན་ཁུར་བ་དང་།དཔྱད་རྩོམ་དང་རྩོམ་རིག་བརྒྱ་ཕྲག་ཙམ་དུས་དེབ་དང་ཚགས་པར།དྲ་ལམ་སོགས་སུ་བཀོད་ཡོད། ད་ལྟ་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་ཞིབ་འཇུག་གླིང་དུ་ཀྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་དུས་དེབ་ཀྱི་རྩོམ་སྒྲིག་གི་ལས་ཀ་གཉེར་བཞིན་ཡོད།

བོད་ལུགས་གསོ་རིག་གི་དཔྱད་རྩོམ་འབྲི་ཚུལ་ཐད་ཀྱི་བསམ་གཞིག་འགའ།

རྡོག་བུ་བདུད་མགོན་ཚེ་རིང་།

ནང་དོན་གནད་བསྡུས། གསོ་བ་རིག་པའི་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་དང་བགྲོ་གླེང་། སློབ་སྦྱོང་། ཐོན་སྐྱེད་བཅས་ཀྱི་ཆ་རྐྱེན་འཕྱུར་ཕྱིན་པའི་ཚན་རྩལ་གྱི་དུས་རབས་འདིར།བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་རིག་གཞུང་གསོ་བ་རིག་པར་ཆ་མཚོན་ན་ཡུལ་ལུང་ཞིག་གི་འཚོ་ཐབས་འཁོད་བསྟེན་རིག་པ་ནས་མི་རིགས་ཤིག་གི་སེམས་རིག་རིག་གཞུང་གི་གྲུབ་ཆ་ཆེན་པོར་གྱུར་པ་དང་། ཡང་རྒྱལ་ཡོངས་དང་འཛམ་གླིང་གི་རིག་གཞུང་གར་ཤེགས་སུ

གཙོ་འཛིན་དང་གཙོ་རྒྱུགས་རིག་གནས་ཀྱི་ལྟེ་ཁྱིད་རིག་གནས་སུ་གྱུར་ནས་བོད་མི་རིགས་ཀྱི་ཤེས་རབ་དང་བརྩོན་འགྲུས་ཀྱི་ཉིང་བཅུད་འདི་ཉིད་འཛིན་སྐྱོང་སྤེལ་གསུམ་དང་མ་ཟད་ཇི་ཟབ་ཏུ་འགྲོ་དང་འགྲོ་སྟབས་སུ་མཆིས་པའི་སྐབས་འདིར། ཚོམ་མི་ཚོམ་དང་ཚན་རིག་གི་སྐབས་ནས་བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་ལ་ཞིབ་འཇུག་ནན་ཏན་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་གཞན་ལ་སྟོན་ཏེ།དཔྱད་རྩོམ་ནི་དཔྱད་འབྲས教学研产ངོམས་བྱེད་ཀྱི་བརྒྱུད་ལམ་དང་ཐབས་ལམ་གཙོ་གྲས་ཤིག་ཡིན་པས་དེ་ལ་གནའ་རབས་ཀྱི་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་སྲོལ། དེང་རབས་ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་དཔྱད་རྩོམ་རྩོམ་སྲོལ་གཉིས་ཟུང་འབྲེལ་སྒོས་དཔྱད་རྩོམ་ཚད་ལྡན་ཞིག་འབྲུལ་ཐུབ་ན་སྨྲས་པའི་ཀུན་སློང་གིས་ཚང་མར་ཟུར་ལྟའི་དཔྱད་གཞི་ཙམ་དུ་ཕྲིས་པའོ།།

གནད་ཚིག བོད་ཀྱི་གསོ་རིག དཔྱད་རྩོམ་འབྲི་ཚུལ། བསམ་གཞིག

གླེང་གཞི།

འདིར་བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་གི་དཔྱད་རྩོམ་འབྲི་ཚུལ་ཞེས་བརྗོད་ཚེ་དེ་ལ་གཞུང་ལུགས་རང་ཉིད་ནས་ཚད་གཞི་ཞིག་གཏན་འཁེལ་ཡོད་སྙམ་འདོད་སྲིད། ཚད་གཞི་འདི་ཞེར་རྒྱ་ཞིག་དཔེ་བྱུང་སྐྱོང་མེད་ལ། བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་གི་དཔྱད་རྩོམ་འབྲི་ཚུལ་གྱི་ཐད་ནས་དཔྱད་རྩོམ་སོགས་བྲིས་ཡོད་པ་འང་ཏ་ཙང་ཤུང་། ཉིས་སྟོང་བཅོ་ལྔ་ལོའི་ཀུང་གོའི་ བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་དུས་དེབ་འདོན་ཐེངས་དང་པོར་ཆུན་དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་མཚན་ལགས་ཀྱིས་«ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་དཔྱད་རྩོམ་འབྲི་ཚུལ་སྐོར་བཤད་པ།»ཞེས་པ་ཞིག་བཀོད་ཡོད་པ་མཐོང་སྐྱོང་། དེ་བས་འདིར་བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་གི་དཔྱད་རྩོམ་འབྲི་ཚུལ་ཐད་རྒྱལ་ཕྱི་ནང་གི་ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་དཔྱད་རྩོམ་འབྲི་སྟངས་ལ་ཟུར་ལྟ་བྱེད་པ་དང་། བོད་ཀྱི་གཞུང་དང་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་སྟངས་དང་དེའི་ཁྱད་ཆོས། བོད་ཀྱི་སྐད་དང་ཡི་གེའི་རང་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་དང་། བརྗོད་བྱ། བརྗོད་བྱེད། ཚིག་གི་སྦྱོར་ལུགས། གོ་བ་ལེན་སྟངས། རྩོམ་ཉམས་བོན་མིན་བཅས་ཕྱོགས་ཕྱ་མང་ལ་བསམས་བློ་གཏོང་དགོས་པ་མ་ཚད། དཔྱད་གཞི་སྟེ་དཔྱད་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་ལམ་གཞི། དྲི་གཞི། དོགས་གནད།ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་གནད་དོན་དང་འབྲེལ་ཏེ་རྩོམ་ཡུལ་གང་ལ་གང་འཚམ་གྱིས་བརྗོད་འདོད་ཀྱི་དཔྱད་འབྲས་དང་། དཔྱད་ཞིབ་ཀྱི་གོ་རིམ། དཔྱོད་དགོས་པའི་དོན་སྙིང་། དེ་ལྟར་དཔྱད་པ་ལ་རྩོམ་པ་པོའི་ངོས་ནས་ཕྱི་ཚོགས་དང་འཚོ་བའི་ཁྱད་ཀྱི་རིན་ཐང་། དཔྱད་མཁན་གྱི་ཀུན་སློང་ཡང་དག་པ།དཔྱད་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་ཡང་དག་པ། དཔྱོད་པ་གཏོང་བའི་གོ་རིམ་ཡང་དག་པ། དཔྱད་འབྲས་ཀྱི་ཕན་ནུས་ཡང་དག་པ་བཅས་གསལ་པོར་སྟོན་ཐུབ་པ་དང་།ཀློག་པ་པོའི་ངོས་ནས་སྟབས་བདེ་མོས་ངང་རྟོགས་ཐུབ་པ་ནི་དཔྱད་རྩོམ་གྱི་མཐར་ཐུག་གི་དམིགས་ཡུལ་ཡིན་པར་འདོད། དེ་ལ་ཀླུ་ཚང་དགོན་རྒྱ་ཁྲིམ་ལགས་ཀྱིས། བློ་དང་ལྡན་ན་དཔྱད་རྩོམ་གྱིས།།མ་རིག་མུན་པ་གསལ་བར་བྱེད།། ཐོན་ཆད་གང་གིས་མ་ཤེས་པ།།ཆེད་དུ་དཔྱད་པ་དཔྱད་རྩོམ་ཡིན།། ཞེས་པ་ལ་ཁ་སྐང་ཕྲུག་འབུམ་རྒྱལ་གྱིས།ནམ་དཔྱོད་ཀྱི་མིག་ལག་རྟོགས་པའི་སྤྱི་བོ་བློ་གྲོས་དང་ལྡན་པ་ཞིག་གིས་བྲིས་པའི་དཔྱད་རྩོམ་གྱིས།ཤེས་པར་བྱ་བའི་གནས་གང་ཞིག་ཐོན་གསལ་པོར་མ་བྱུང་པ་དང་། གསལ་བར་ཤུང་ཙམ་བྱུང་ཀྱང་ད་དུང་ཡང་མོག་མོག་པོར་འདུག་པའི་སྐྱོངས་སྲུན་ཀྱི་ཆ་ཕྲ་མོ་རྣམས་ཡོངས་སུ་བསལ་བར་བྱེད་ནུས་པ་ལྟར།དཔྱད་རྩོམ་ཞིག་འབྲི་བའི་དགོས་པ་གཙོ་བོའང་དེ་ག་རང་དུ་འདུག་སྟེ། མཁས་པ་གོང་མ་རྣམས་ཀྱིས་ཐར་མ་དཔྱད་པར་ལུས་པ་དང་། ཞིབ་འཇུག་པ་ཚོས་དཔྱད་འདོད་ཀྱང་བློས་ཚལ་གྱིས་རེ་ཞིག་མ་ཐོགས་པར་ལུས་པའི་གནད་དོན་ག་གེ་མོ་ཞིག་ཚལ་དུ་བཏོན་ནས་ཆེད་དུ་ཞིབ་འཇུག་བགྱིས་པ་དེ་ལ་དོན་གྱིས་དཔྱད་རྩོམ་ཞེས་བྱའོ།། [4EB] ཞེས་སོ།།

དང་པོ། དཔྱད་རྩོམ་འབྲི་བའི་སྔ་གོན།

གཅིག་དེ་ཡང་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་འདིར་མཚོན་ན་རང་བྱུང་ཚན་རིག་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པ་མ་ཟད། བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་རིག་ཚན་ལ།དངོས་ལུགས། སྐྱེ་དངོས། རྫས་འགྱུར། སྐར་རྩིས། ས་རྒྱུས། འབྱུང་ཁམས། སེམས་ཁམས་སོགས་རིག་ཚན་མང་པོར་འབྲེལ་བ་ཡོད་པར་མ་ཟད། འགྲོ་བ་མིའི་འཚོ་གནས་འཕེལ་བསྐྱོད་ཀྱི་བྱ་བ་ཐམས་ཅད་ལ་རག་ལས་དམ་ཟབ་ཡོད་པས་ཁྱབ་རྒྱ་ཆེ

ལ་ཉུས་སྟོབས་མཐར་ཡས་པ་ཡིན། །ང་ཚོས་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་ཆ་ནས་དཔྱད་རྩོམ་གང་འདྲ་ཞིག་འབྲི་དགོས་ཡང་རིག་ཚན་གཞན་སྐོར་ཞིག་ལ་ཁྱུར་ལྟ་དང་སློབ་སྦྱོང་མི་བྱེད་རང་བྱེད་དུ་འགྱུར་ངེས། དེ་བས་ཐོག་མར་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཕྱ་འཛོམས་ཤིག་སྒྲིག་པ་དང་། འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་རིག་ཚན་གཞན་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱས་ཏེ་ཞིབ་བྲིས་འབྲི་རྒྱུའི་གོམས་གཤིས་ཆགས་དགོས།

གཉིས། བརྗོད་བྱའི་དོན་དང་འབྲེལ་ཡོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་ཁུངས་ལུང་། སྤྱི་ཚོགས། འཚོ་བ། གནས་ལུགས་འབྱུང་ཕྱོགས་ ཚན་རིག་གི་ལྟ་བ། དངོས་པོ་འི་ཆོས་ཉིད། ཡུལ་དངོས་ཁོར་ཡུག་སོགས་ལ་བརྟག་དཔྱད་ཡང་ཡང་བྱས་ནས་དཔྱད་བྱའི་བསམ་གཞིགས་ཕྱིན་ཡོངས་རྫོགས་གསུམ་ལ་རིམ་འདེགས་གང་ཐུབ་བྱེད་པ་ལས་གནས། དེའི་སྐོར་གྱི་མཐོང་ཐོས་སྦྱོང་ཚོར་འཚོལ་བསྡུ་བྱས་ཏེ་ཡིག་ཆགས་ཤར་རྒྱུའི་གོམས་གཤིས་ཆགས་སུ་འཇུག་དགོས།

གསུམ། དཔྱད་རྩོམ་ མ་མ་བྲིས་ཡར་ཕྱོན་ནས་དཔྱད་གཞི་ལ་བསམ་བློ་ཡང་ཡང་བཏང་ནས་ཐོག་མར་གཟུད་པའི་ནང་ལ་དཔྱད་རྩོམ་གྱི་སྒྲོམ་གཞི་ལྟ་བུ་ཞིག་ཆགས་སུ་འཇུག་རྒྱུ་དང་། མགོ་མཇུག་བར་གསུམ་ནས་དཀའ་ངལ་དང་གནད་དོན་གང་དག་ལ་ཐུག་ཡོང་བའི་བསམ་བློའི་གྲ་སྒྲིག་ཡོད་དགོས་པ་མ་ཟད། གནད་དོན་དེ་རིགས་ལ་ཐུད་ཆེ་ཐག་གཅོད་ཀྱི་ལམ་ཁ་གང་ལ་འཇུགས་དགོས་པ། ཐབས་ཇི་ལྟ་བུས་སེལ་དགོས་པ། མཇུག་འབྲས་གང་ཡོང་བ་སོགས་ལ་ཞིབ་ཏུ་བསམ་བློ་གཏོང་དགོས།

བཞི། མདོར་ན་གསོ་བ་རིག་པའི་རིག་ཚན་འདི་ལ་མཚོན་ན་ནད་ཐོག་ཞིབ་འཇུག་དང་སྨན་རྫས་ཞིབ་འཇུག་ལྟ་བུ་དངོས་ཐོག་ཚོད་ལྟ་དང་ཞིབ་འཇུག་གི་དཔྱད་རྩོམ་ཡིན་ན་དེ་ལ་དུས་ཡུན་རིང་ཐུང་མི་འདྲ་བའི་ནང་གི་ཞིབ་འཇུག་ཞིབ་བྲིས། ཁུངས་ཀ བསྡུར་ཚད་སོགས་(ནད་པ་སོས་ཚད།)ཀྱི་རྒྱབ་རྟེན་ཡིག་ཆགས་ཐོ་སོ་ནས་གྲ་སྒྲིག་ཡོད་དགོས། ཡིག་ཆགས་དེ་དག་ཁ་ཚང་ན་དཔྱད་རྩོམ་གྱི་སྒྲོམ་གཞི་འང་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་ཐུབ་པ་ཡིན། ལོ་རྒྱུས་དང་མི་སྣ།དཔེ་རྙིང་སོགས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་དཔྱད་རྩོམ་ཡིན་ན་རང་གིས་གང་ཞིག་གསར་པོར་བཤད་འདོད་པ་དེ་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ལུང་གཙོ་བོ་ཡིན། དཔྱད་རྩོམ་གང་འདྲ་ཞིག་ཡིན་ཀྱང་རང་གི་ལྟ་བ་གང་ཡིན་པ་དང་གཅིག གཞན་དང་མི་མཐུན་སའི་ཁྱད་ཆོས་གང་ཞིག་བརྗོད་འདོད་པ་དང་གཉིས། ཐར་བཤད་མ་སྐྱོང་བའི་དཔྱད་འབྲས་གསར་བ་གང་ཞིག་ཀུན་གྱི་མིག་ལམ་དུ་སྟོན་འདོད་པ་དང་གསུམ་པོ་ནི་གཙོ་བོ་ནང་གི་གལ་པོ་ཆེ་ཡིན།དེ་ལ་ཡང་ཀླུ་ཚང་རྒྱ་ཁྲོལ་གྱིས། གཞན་གྱིས་ཡང་ཡང་གླེང་བ་དག །དགུས་སུ་བསྒྲིགས་པ་དཔྱད་རྩོམ་མིན། །དེ་ཡིས་རྙོང་ས་པ་མི་བསམ་ལ་ན། །དཔྱད་རྩོམ་འབྲི་བའི་དགོས་པ་ཆུང་། །ཞེས་པ་ལྟར་སྔང་ཤུག་འབུམ་རྒྱལ་གྱིས།སྔོན་དུ་གཞན་གྱིས་ཡང་ཡང་གླེང་སྐྱོང་བ་དང་། དཔྱད་པ་བགྱིས་ཟིན་པའི་དཔྱད་འབྲས་རྣམས་ལ་གསར་དཔྱད་ཀྱི་སྒྲོམ་ཞུགས་ཅི་ཡང་མེད་པར་རང་ཡང་རྗེས་འདེད་ཀྱིས་བསྐྱར་དཔྱད་བགྱི་བ་དང་།ཅི་ཙམ་དཔྱད་ཀྱང་དཔྱད་ཟིན་དེ་དག་ལས་གསོ་གང་ཡང་མར་བཅལ་དཀའ་ཞིང་། དོགས་སློང་དང་དོགས་སེལ་སོགས་གཅིག་ཙམ་ཡང་རྙེད་དུ་དཀའ་ན་ནི་དཔྱད་རྩོམ་འབྲི་བའི་དགོས་པ་ཀུན་ནས་མ་འགྲུབ་པས།དེ་འདྲའི་དཔྱད་རྩོམ་ནི་འབྲི་བ་ལས་ཀྱང་མ་བྲིས་པས་དགོས་པ་ཆེའོ། ། ཞེས་དང་། དཔྱད་གཞི་ཚགས་སུ་མ་ཆུད་ན། །ཏུ་འདྲེན་དཔའ་བོ་ལག་རྨུས་འདྲ། །ཞིབ་འཇུག་གནད་དུ་མ་བཟུང་ན།།དཔྱད་གཞི་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་བྱེད་པ་འདྲ། །ཞེས་པ་ལྟར་སྔང་ཤུག་འབུམ་རྒྱལ་གྱིས།ཁྱུར་ལྟའི་དཔྱད་གཞི་དག་གྲ་སྒྲིག་ཆགས་ཆུད་པ་ཞིག་མེད་པར་དཔྱད་རྩོམ་འབྲི་བ་ནི་དམག་གི་དཔུང་ཆེན་འདྲེན་མཁན་གྱི་དཔའ་བོ་ལ་ལག་པ་མེད་པ་དང་འདྲ་ལ་གཞན་ལུང་ཁུངས་ཆུང་བ་ལ་མགོ་འཁོར་ནས་ལུང་གི་ཕྲ་མ་ལུང་གིས་བརྩེགས་ཏེ་རང་ལ་དཔྱད་པའི་ཡང་ཆེ་ཅི་ཡང་མེད་པའི་ཚུལ་ཡང་དཔྱད་གཞི་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་བགྱི་བའི་ལས་ཙམ་ལས་ཅི་ཞིག་ཨང་།[4EB]ཞེས་སོ།།

དེ་ལྟར་དཔྱད་པར་བྱ་བའི་ཡུལ་དེས་སྤྱི་ཚོགས་དང་འཚོ་བ། ལས་རིགས་དང་ལས་སྒོ་སོགས་ཡར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་ལ་ཕན་སྐྱེད་ཐོན་མིན་ལ་བརྟག་པ། རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁྲིམས་ལུགས་དང་འགྲོ་བ་མིའི་ཆོས་སྲོལ་གཉིས་ཀྱི་དགོངས་པ་དང་འགལ་བ་ཡོད་མེད་ལ་བརྟག་པ། མི་རིགས་དང་ཡོ་སོ། རིག་གནས་དང་ཡུལ་སྲོལ་ལ་སོགས་དང་རྒྱབ་འགལ་ཡིན་མིན་ལ་བརྟག་པ་བཅས་བྱས་ནས་ཞིབ་འཇུག་དང་དཔྱད་རྩོམ་གྱི་འགོ་རྩོམ་པར་བྱའོ།།

གཉིས་པ། དཔྱད་རྩོམ་གྱི་རིགས་དབྱེ།

གཅིག ཆེད་དོན་དཔྱད་རྩོམ། མཁས་པ་གོང་མའི་དཔྱད་འབྲས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་རྨང་གཞིའི་སྟེང་ཐད་ཀར་རང་གི་བསམ་ཚུལ་ལྟར་དཔྱད་བརྗོད་སྤེལ་བ་སྟེ། དཔེར་ན་རིག་ཚན་ག་གེ་མོའི་རིག་གཞུང་གནད་དོན་ཞིག་སྟོན་པའི་དཔྱད་རྩོམ་ལྟ་བུ།
专题型论文。这是分析前人研究成果的基础上，以直接论述的形式发表见解，从正面提出某学科中某一学术问题的一种论文。

གཉིས། རྩོད་སྒྲུབ་དཔྱད་རྩོམ། བསམ་བཞིན་མི་གཞན་པའི་རིག་ཚན་ཆེ་ད་གྱི་གནད་དོན་དབྱུང་བ་སྟེ། ལུང་དང་རིགས་པ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་གཞན་གྱི་མི་འདང་ས་འཁྲུལ་སྐྱོན་ཆ་ཤེར་འདོན་བྱེད་པ། རྩོད་སྒྲུབ་ཀྱི་རྣམ་པས་རང་གི་ལྟ་བ་འདོན་སྤྲངས་ཀྱི་དཔྱད་རྩོམ་འབྲི་ལུགས་ཤིག་ཡིན།
论辩型论文。这是针对他人在某学科中某一学术问题的见解，凭借充分的论据，着重揭露其不足或错误之处，通过论辩形式来发表见解的一种论文。

གསུམ། མདོར་དོན་དཔྱད་རྩོམ། མཁས་པ་གོང་མའི་དཔྱད་འབྲས་ལ་གདེངས་འཇོག་དང་ཁྱི་ཡོམ་བྱས་ཏེ། གནའ་དེང་གི་མཁས་པས་རིག་ཚན་དེ་ལ་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་རྨང་གཞིའི་སྟེང་། ངོ་སྤྲོད་དང་དཔྱད་བརྗོད། རང་གི་ལྟ་བ་སོགས་རྒྱ་ཆེར་འདོན་པའི་དཔྱད་རྩོམ་རིགས་ཤིག་ཡིན།
综述型论文。这是在归纳、总结前人或今人对某学科中某一学术问题已有研究成果的基础上，加以介绍或评论，从而发表自己见解的一种论文。

བཞི། ཕྱོགས་བསྡུས་དཔྱད་རྩོམ། གོང་གི་རྩོད་སྒྲུབ་རང་བཞིན་དང་མདོ་དོན་རང་བཞིན་གྱི་འབྲི་སྟངས་གཉིས་མཉམ་སྒྲིགས་བྱང་འབྲེལ་གྱིས་འགྲུབ་པའི་དཔྱད་རྩོམ་རིགས་ཤིག་ཡིན།
综合型论文。这是一种将综述型和论辩型两种形式有机结合起来写成的一种论文。

ལྔ། དངོས་ཞིབ་དཔྱད་རྩོམ། དངོས་ཡོག་ཞིབ་འཇུག་གི་དཔྱད་རྩོམ་གྱི་རྒྱུ་ཆ་གཙོ་བོ་ནི་དངོས་བཤེར་ཁང་དུ་ནང་དང་འཕྲེལ་བའི་རྗེས་འགྱུར་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་དང་། ནད་ཡོག་ཏུ་ནད་ལ་གསོ་བཅོས་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ། འཕྲོད་བསྟེན་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་བར་བཅོས་ཐབས་ལམ་གྱི་འགྱུར་ལྡོག་གི་གནས་ཚུལ། ད་དུང་ནད་དངོས་འཛིན་བྱེད་ཐབས་དང་། ནད་གསོ་བཅོས་བྱས་པའི་དུག་སྐྱེད་འབྱུང་ཚུལ་ལ་སོགས་པའི་གནས་ཚུལ། [3J17] ཞེས་སོགས་གསུངས་པ་བཞིན་ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ཐབས་ལམ་བེད་སྤྱད་ནས་དཔྱད་པ་གཏོང་བ་ལྟར་རོ།།

དེ་ལྟར་དཔྱད་རྩོམ་ལ་ཞིབ་ཏུ་རིགས་དབྱེ་དགར་སྣང་ས་སྣ་ཚོགས་ཤིག་ཡོད་པ་ལས་དུས་རྒྱུན་བེད་སྤྱོད་གཏོང་བཞིན་དང་མཐོང་མང་བའི་རིགས་ལ་གོང་གསལ་གྱི་རིགས་ལྔ་པོ་ལས་འདུས་པར་བྱ།

གསུམ་པ། རྩོམ་ཡུལ་གྱི་སྐྱོན་བཞི།

དཔྱད་རྩོམ་གྱི་ཁ་བྱང་དང་ནང་དོན་གནད་བསྡུས། གནད་ཚིག གླེང་གཞི། རྩོམ་གཞུང་། མཇུག་བསྡུ་བཅས་དྲུག་པོ་ལས་རྩོམ་ལུས་ཕྱིལ་པོ་གྲུབ་པ་ཡིན་ལ།

གཅིག ཁ་བྱང་ཆེ་ལ་རྩོམ་གཞུང་གུ་དོག་པ་ནི་མགོ་ཆེ་ལ་ལུས་ཕྲ་བའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར།

གཉིས། གནད་ཚིག་གིས་བརྗོད་བྱའི་དོན་གྱི་གཙོ་གནད་སྟོན་མི་ནུས་པ་ནི་དབང་པོ་སྐྱོན་ཅན་ལྟ་བུར་འགྱུར་སྲིད།

གསུམ། ཡང་རྩོམ་གཞུང་བསྡུ་དྲགས་པ་དང་གསེད་དྲགས་ནའང་སྐེམ་ཆེས་པ་དང་ཚ་ཆེས་པའི་སྐྱོན་ལྟར་འགྱུར་ངེས།

བཞི། ནང་དོན་གནད་བསྡུས་དང་མཇུག་བསྡུ་གཉིས་རྩོམ་གཞུང་གི་ནང་དོན་དང་ཡན་གར་ཏེ་འབྲི་བ་ནི་མགོ་ང་གཉིས་ལུས་དང་རོ་མི་གཅིག་པ་ལྟ་བུའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་རོ།།

བཞི་པ། ཁ་བྱང་གི་རེ་འདུན།

ཁ་བྱང་ནི་རྩོམ་ཡིག་ཕྱིལ་པོའི་ནང་དོན་གྱི་བཅུད་བསྡུས་ཏེ་ཚིག་ཤུང་བ།(ཡི་ གའབྲུ་ཉི་ཤུ་ལས་མི་བརྒལ་བ།)དོན་འདུས་པ། གཞན་གྱིས་མ་རྟོགས་ཅིང་མ་དྲན་པའི་དོན་དང་ལྟ་བ་གསར་བ། མདོར་ན་ཡི་ཕྲུག་གི་དོན་སྟོན་ནུས་ལ་བརྗོད་བདེ་ཞིང་གོ་སླ་བ་ཞིག་ཡིན་ན་འོས། [1DK]རྩོམ་གྱི་ཁ་བྱང་རྩོམ་ལུས་དང་རན་པ་མ་ཡིན་པར་ཁ་བྱང་ཆེ་ལ་རྩོམ་གཞུང་གུ་དོག་པ་ནི་མགོ་ཆེ་ལ་ལུས་ཕྲ་བའི་སྐྱོན་དུ་འགྱུར་བ་དཔེར་ན།༡ བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་ལས། གསོ་རིག་རྒྱུད་བཞི་ལས། མན་ངག་རྒྱུད་ལས་སོགས་ཁུངས་ལུང་གི་མགོ་པོ་ ཆེ་ཆེར་བཏགས་པའི་ཁ་བྱང་མགོ་ཆེ་ལྟ་བུ། ༢ རོབ་ཙམ། རགས་ཙམ། མདོ་ཙམ། ཉུང་ཙམ།ཁྱི་ཙམ་སོགས་གནད་ལ་མི་འཁེལ་ཞིང་ཡི་ཕྲུག་ཏུ་འབབ་པ་མེད་པའི་ཁ་བྱང་གི་མཇུག་མ་སྐྱོམ་དྲགས་པ།༣ དྲང་སྲོང་དགྱེས་པའི་དགའ་སྟོན། བདུད་རྩིའི་ཐུམ་པ། རྒྱ་མཚོའི་འཇུག་ངོགས།ཤེལ་དཀར་མེ་ལོང་སོགས་དཔེ་དང་དཔེ་ཅན་དོ་མི་མཉམ་པ་དང་བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཚན་ལྟ་བུ་ལུས་དང་རྒྱན་མི་མཐུངས་པའི་ཁ་བྱང་སོགས་ཀྱིས་མཚོན་པའི་མགོ་ལུས་ཆ་མི་འགྲིག་པའི་ཁ་བྱང་གི་རིགས་ནི་ཀློག་པ་པོ་ཞིག་གི་ཆ་ནས་ཡིན་ནའང་འདུ། དུས་དེབ་སོགས་ཀྱི་རྩོམ་སྒྲིག་པ་ཞིག་གི་ངོས་ནས་བལྟས་ཆེ་ཁ་བྱང་དེ་མཐོང་མ་ཐག་རྩོམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་ལྟ་མི་འདོད་པར་སུན་སྣང་སྐྱེས་ཡོང་བ་ཡིན།ཡང་ཁ་བྱང་གི་མཇུག་ཏུ་སྐོར་ལ་དཔྱད་པ། སྐོར་བརྗོད་པ། སྐོར་གླེང་བ། ཞེས་སྐོར་གྱི་ཚིག་འདི་འབྲི་རྒྱུར་ཏ་ཙང་དཀའ་མཁན་མང་པོ་ཡོད།སྐོར་ཞེས་ཆེ་བརྗོད་གཞི་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་མཐའ་འཁོར་དང་བཅས་པ་ལ་གོ་བས། བརྗོད་བྱ་ཡི་ཕྲུག་པ་ཞིག་གི་སྟེང་ལ་འབབ་མི་ཐུབ་པ་དང་། དམིགས་བསལ་གྱི་གནད་དོན་གང་ཡིན་གསལ་པོར་སྟོན་མི་ནུས་པ། ཐག་གིས་མི་ཆོད་པ། ཚིགས་པ་ལྟ་བུ་ཁྱི་སྤྲ་འབྱུང་བས་ཡིག་ངོར་ཉུང་ཟད་མི་བདེ་བ་ཡིན། «བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་ལས་ལུས་ཀྱི་ཆགས་རྒྱུ་ཁུ་ཁྲག་སེམས་གསུམ་གྱི་སྐོར་ལ་མདོ་ཙམ་དཔྱད་པ་དང་སྲོང་དགྱེས་པའི་དགའ་སྟོན།» ལྟ་བུའི་ཁ་བྱང་ལ་མཚོན་ན་གོང་དུ་བཤད་པའི་སྐྱོན་དེ་རིགས་ཕལ་ཆེ་བ་ཚང་ཡོད། ང་ཚོས་དཔྱད་རྩོམ་གྱི་ཁ་བྱང་ལ་བསམས་བློ་གཏོང་དུས་ཐོག་མར་རྩོམ་ཡིག་འདི་རྒྱལ་ཕྱིའི་དུས་དེབ་དང་། རྒྱལ་ནང་གི་ཡིག་རིགས་གཞན་གྱི་དུས་དེབ། བོད་ཡིག་གི་དུས་དེབ་ཡིན་ཀྱང་གསོ་རིག་ཆེད་ལས་ཀྱི་དུས་དེབ་མ་ཡིན་པ་སོགས་ལ་བསྐུར་རྒྱུ་ཡིན་ཕྱིན་ཁ་བྱང་གི་འགོ་ལ«བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་ལས……»ལྟ་བུ་བཀོད་ན་ཆོག་སོང་། ཡང་«ཀྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་གསོ་རིག»དང་«གངས་ལྗོངས་གསོ་རིག»ལྟ་བུ་བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་གི་ཆེད་ལས་དུས་དེབ་ལ་འགོད་དགོས་ཆེ་གོང་གི«བོད་ཀྱི་གསོ་རིག་ལས……»ལྟ་བུ་བྲིས་ན་བསྐྱར་བཟློས་རེད་བསམས་སོང་། ཐད་ཀར་བརྗོད་བྱ་གང་ཡིན་པ་དེ་གསལ་པོར་བཀོད་ཆོག དཔེར་ན། «ཆགས་རྒྱུ་ཁུ་ཁྲག་སེམས་གསུམ་ལ་དཔྱད་པ།»ལྟ་བུ་རེད། དེ་ལ«ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ།»2013ལོའི་དེབ་དང་པོའི་ནང་ཁ་སྐོང་བཀྲ་ཤིས་ཚེ་རིང་གིས«ཁྲ་འབྲུག་དགོན་པའི་ཅོང་ཡིག་དང་ཞོལ་རྡོ་རིང་ཡི་གེ་ཐབ་བཤུས་ནོར་བཅོས་སུ་འབྲེལ་བའི་དཔྱད་པ་སྤྲན་

བྱ།» [2J20]ལྔ་བུ་དང་། «ཀྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་གསོ་རིག» 2018ལོའི་དེབ་དང་པོའི་ནང་པག་མོ་སྒྲོལ་མས«པགས་ནད་ཤ་བཀྲའི་རྒྱ་ལ་དཔྱད་པ།» ཞེས་པའི་ཁ་བྱང་འདི་རིགས་ལ་མཚོན་ན། ཐད་གར་དུ་བརྗོད་བྱའི་སྙིང་ལ་བབས་ཏེ་གང་བཤད་བྱའི་གནད་དོན་དེ་ཉིད་ཚིག་ཐུང་ལ་དོན་གསལ་པོའི་སྒོ་ནས་སྟོན་ཐུབ་ཡོད།

ལྔ་པ། ནང་དོན་གནད་བསྡུས།

གནད་དུ་འཁེལ་ཞིང་དཔྱད་རྩོམ་གྱི་དོན་འདུས་པས་ནང་དོན་ཧྲིལ་པོ་ངོ་སྤྲོད་ཐུབ་ཅིང་། ཡོང་དུ་ཚུད་སྨྲ་བ། ཚེ་ག་ཤུང་ཞིང་(ཡིག་འབྲུ་ཉིས་བརྒྱ་ལས་མི་བཅལ་བ།)དུས་ཐུང་དུའི་ནང་དཔྱད་རྩོམ་ཞིབ་འཇུག་གི་རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ།རང་ཉིད་ཀྱི་ལྟ་གྲུབ་གསལ་པོར་སྟོན་ནུས་པའི་ཉིང་བསྡུས་སམ་རྩོམ་བྱང་ཞིག་ཡིན་དགོས།

ནང་དོན་གནད་བསྡུས་སུ་འབྲི་མི་རུང་བའི་གནས་བདུན་ནི།

གཅིག དཔྱད་གཞི་འི་འབྱུང་ཁུངས་དང་རྒྱབ་ལྗོངས་སོགས་རྩོམ་ཡིག་གི་ནང་དོན་ལས་འདས་པའི་མཚམས་སྦྱོར་དང་ངོ་སྤྲོད་རང་བཞིན་གྱི་ཚིག་འབྲི་མི་རུང་བ།

གཉིས། རང་གིས་རང་ལ་དཔྱད་གཏམ་དང་གདེངས་འཇོག་ཚུལ་གྱི་ཚིག་འབྲི་མི་རུང་བ།

གསུམ། རྩོམ་གཞུང་ལ་ཁ་གསབ་དང་འགྲེལ་བཤད་རང་བཞིན་གྱི་ཚིག་འབྲི་མི་རུང་བ།

བཞི། ལུང་ཚིག་དྲངས་མི་ཆོག་པ།

ལྔ། རྩོམ་ཡིག་འདི་དང་དཔྱད་རྩོམ་འདི་ལྟ་བུའི་ཚིག་འབྲི་མི་ཆོག་པ།

དྲུག ཕྱག་ཐོགས་པར་ཨམ། བདག་གིས། ཁྲན་གྱིས་སོགས་སྐྱེ་བུ་མཚོན་གི་སྒྲ་བཀག་མི་ཆོག་པ།

བདུན། འགོ་བརྗོད་དང་མཇུག་སྡུད་སྐབས་ཀྱི་ནང་དོན་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་དུ་མི་སྒྲོར་བ།

དྲུག་པ། གནད་ཚིག་འབྲི་སྟངས།

དཔྱད་རྩོམ་གྱི་ཁ་བྱང་དང་། གནད་བསྡུས། དངོས་གཞི་གསུམ་ལས་ཡང་དང་ཡང་དུ་འབྱུང་ལ། དཔྱད་བྱའི་ནང་དོན་གཙོ་བོ་སྟོན་ནུས་མིང་དུ་ལམ་དང་གྲངས་མཛོད་སོགས་ལས་འཚོལ་བཤེར་བྱས་ཆོ་ཐུབས་བདེ་མོས་ངང་རྙེད་སླ་བའི་མིང་དང་ཚིག་ཡིན་དགོས།

བདུན་པ། རྩོམ་གཞུང་གི་ནང་དོན།

བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་དཔྱད་རྩོམ་འབྲི་ཚུལ་གྱི་ཐད་ལ་ནང་དོན་གྱི་ཆ་ནས་ཕལ་ཆེར། གསོ་རིག་ལོ་རྒྱུས། ཡིག་ཚང་ཞིབ་འཇུག གཞུང་ལུགས་ཞིབ་འཇུག བརྟག་བཅོས་ཞིབ་འཇུག སྨན་རྫས་ཞིབ་འཇུག མན་ངག་སྐྱོང་བྱུང་སོགས་ཚན་པ་དྲུག་གིས་དཀར་ཆག དེའང་མཐར་གཅིག་ཏུ་དེ་དྲུག་པོར་གཏོགས་དགོས་པའི་ངེས་པའང་མ་མཆིས་ཏེ་རང་རང་གི་དཔྱད་བྱའི་དོན་ལ་དམིགས་ནས་ཚན་པ་གསར་བ་གང་ལ་གང་འཕྲོད་བཀྲམ་ཆོག་པ་ཡིན། གསོ་རིག་ལོ་རྒྱུས་ལྟ་བུར་མཚོན་ན་ཡོངས་གྲགས་ལྟར་ལོ་རྒྱུས་མི་སྣ་ལ་ཞིབ་འཇུག འགྲོ་ཕན་གླིང་ལྟ་བུའི་སློབ་གླིང་དང་གྲྭ་ཚང་གི་གྲུབ་ཕྱོགས་དང་ཆོ་གའི་ལག་ལེན་ལ་ཞིབ་འཇུག གསོ་རིག་དར་རྒྱུད་དང་མི་སྣ་འབྱུང་ས་འདས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བཅས་གཙོ་བོར་སྟོན་པའི་དཔྱད་རྩོམ་གྱི་རིགས་ཤིག་ཡིན་པས་དེ་ལ་རྩོད་དང་སྒྲུབ་ལུགས་གཉིས་ལས་སྒྲུབ་ལུགས་ཀྱི་འབྲི་ཐབས་བེད་སྤྱད་དེ་སྔོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆགས་ནང་མ་འདུས་པ་གསར་གསལ་བ། རང་གི་ལྟ་བ་དང་མི་མཐུན་པའི་གནད་དོན་ཕྱིར་དབྱུང་སྟེ། ལུང་དང་རིག་པ་གཉིས་ཀྱི་སྒོ་ནས་གཞན་གྱི་མི་འདང་ས་ལམ་སྐྱོན་ཆ་ཤེར་འདོན་བྱེད་པ་དང་། རྩོད་པ་ཟློར་དང་སྒྲུབ་ལུགས་གཙོ་བོས་རྣམ་པས་རང་གི་ལྟ་བ་འདོན་སྟངས་ཀྱི་དཔྱད་རྩོམ་འབྲི་ལུགས་འདི་ཤིན་ཏུ་མང་བ་ཡིན།ཡང་ལ་ལས་མདོ་དོན་དཔྱད་རྩོམ་སྟེ། ཁོན་བྱོན་མཁས་པའི་གསུངས་ལ་གདེངས་འཇོག་དང་ཕྱི་ཐོམ་བྱས་ཏེ། དེའི་ཁྱད་ཆོས་དང་ཡོན་ཏན་གཞན་ལ་ངོ་སྤྲོད་དང་དཔྱད་བརྗོད། རང་གི་ལྟ་བ་སོགས་རྒྱ་ཆེར་འདོན་པའི་རྩོམ་ལུགས་འདི་བེད་སྤྱོད་པའང་ཡོད། གང་ལྟར་ཡང་དཔྱད་གཞིའི་དོན་དང་འཚམ་པའི་སྒོ་ནས་རྩོམ་ལུགས་གང་ལ་གང་འཚམ་གྱིས་སྦྱོར་ཚུལ་ཤེས་དགོས། བརྟག་བཅོས་ཞིབ་འཇུག་དང་སྨན་རྫས་ཞིབ་འཇུག་ལྟ་བུར་མཚོན་ན་དངོས་ཞིབ་དཔྱད་རྩོམ་སྟེ། དངོས་བཤེར་ཁང་དུ་ནད་སྨན་འབྲེལ་བའི་རྫས་འགྱུར་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ་དང་། ནད་ཐོག་ཏུ་ནད་ལ་གསོ་བཅོས་བྱས་པའི་གནས་ཚུལ། འཕྲོད་བསྟེན་གནད་དོན་ཐག་གཅོད་བྱེད་པའི་བར་བཅོས་ཐབས་ལམ་གྱི་འགྱུར་ལྡོག་གི་གནས་ཚུལ། དཔྱད་ནད་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཐབས་དང་། ནད་གསོ་བཅོས་བྱས་པའི་དུག་སྐྱེད་འབྱུང་ཚུལ་ལ་སོགས་པའི་གནས་ཚུལ། སྨན་གྱི་རོ་ནུས་རྫས་འགྱུར་གྱི་ཚོད་ལྟའི་ཟིན་བྲིས། ནད་ཐོག་གི་ཕན་ནུས་དང་ཞོག་ནུས་ཟིན་བྲིས་སོགས་དོན་དངོས་ཞིབ་དཔྱོད་ཀྱི་ཐབས་ལམ་བེད་སྤྱོད་བཏང་ནས་འབྲི་བ་འདི་ཤིན་ཏུ་མང་། མན་ངག་སྐྱོང་བྱུང་ལྟ་བུར་མཚོན་ན་རང་གི་ལག་ལེན་ཐོག་བྱུང་བའི་ཉམས་མྱོང་དེ་དག་ཕྱི་ཡོམ་གྱི་ཚུལ་དུ་ཇི་བཞིན་བཀོད་པའི་དཔྱད་རྩོམ་གྱི་རིགས་ཡིན་པས་མདོ་དོན་དཔྱད་རྩོམ་སྟེ། གཞན་གྱིས་ཞིབ་འཇུག་བྱས་པའི་རྨང་གཞིའི་སྟེང་། རང་གི་ལྟ་བ་རྒྱ་ཆེར་འདོན་པའི་རྩོམ་ལུགས་ཀྱི་ཁྱད་ཆོས་བེད་སྤྱོད་པ་ཡིན།དེ་ལ་ཡང་ཀླུ་ཚང་རྒྱ་གྲོལ་གྱིས། དཔྱད་བྱའི་འབྲས་བུ་དགོས་པ་གཙོ། །དཔྱོད་པའི་གཞི་ལ་ཡིག་ཚང་གཙོ། །དཔྱོད་པའི་ཚུལ་ལ་ལུང་རིགས་གཙོ། །དཔྱོད་ལྡན་དག་ལ་གཟུ་བོ་གཙོ། །ཞེས་པར་ཁ་སྐང་ལྷག་འབྲུམ་རྒྱལ་གྱིས།དཔྱད་རྩོམ་ཞིག་བྲི་སྐབས་པའི་ཚེ་ལ་ཐོག་མར་དེའི་འབྲས་བུ་ལ་དགོས་པ་ཡོད་མེད་ཐད་ནས་བསམས་བློ་གཏོང་རྒྱུ་གལ་ཆེ།དེ་ནས་དཔྱད་རྩོམ་དངོས་སུ་འབྲི་སྐབས་ལ་ཡིག་ཚགས་ཀྱི་རམ་འདེགས་དང་སྒྲུབ་བྱེད་ཀྱི་ལུང་ཁུངས་གཙོ་བོར་འཛིན། དེ་ལའང་མགོ་མཇུག་ཀུན་ཏུ་ལུང་རིགས་གཉིས་ཡས་ཐལ་བའི་སློ་ནས་གང་ལ་གང་བསྟུན་དང་ལྷག་པར་རིགས་པ་གཙོ་བོར་གནང་དགོས་ཏེ།མི་རིགས་དང་གྲུབ་མཐའ། ཡུལ་ཕྱོགས་སོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་རིས་འཐེན་འཁྱེར་སྤང་ནས་བློ་གཟུ་བོ་དྲང་པོ་ཞིག་གི་ལམ་ནས་འབྲི་རྒྱུ་ནི་གཙོར་མཐོང་ངོ་།། [4EB]ཞེས་སོ།།

གཅིག དཔྱད་རྩོམ་གྱི་སྒྲོམ་གཞི་གཏན་ལ་ཕབ་སྟེ་ཁ་སྐོང་བའི་ཚུལ་གྱིས་ཡང་སྐོར་བསྐུར་སྐོར་དུ་བལྟས་ཏེ་ཁུངས་ལུང་དྭངས་ནས་ནང་དོན་ལ་ཁ་གསལ་རྒྱག་པ་དང་། ཚིག་སྦྱོར་གྱི་ཐེབ་ཁ་ཏེ་ལེགས་ཏེ་གསལ་ལ་གཏོང་བ། ཡིག་ནོར། བསྐྱར་བཟློས། ཚིག་ལྷག ཚོམ་ཚིག ཟུར་ཟ་ལྟ་བུ་ལ་སོགས་པའི་སྐྱོན་ཆ་སེལ་བ།

གཉིས། ཐག་གཅོད་བྱ་རྒྱུའི་གནད་དོན་དེ་ལ་ལུང་དང་ཚད་མས་སྒྲུབ་དགོས་པ་མ་ཟད། རང་གི་ལྟ་བ་ཐེར་འདོན་དང་། གཞན་དང་མི་འདྲ་བའི་ཁྱད་ཆོས་གང་ཡོད་ཐར་འདོན། སྔར་མ་གྲགས་པའི་ལྟ་བ་གསར་བ་ཡོད་ན་བརྗོད་གཞི་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས་ཁ་གསལ་བ། ཚིག་ཉུང་བ། དོན་འདུས་པ། གནད་གྲོལ་བ། བློ་སློ་འབྱེད་པ་བཅས་ཀྱི་རྩ་དོན་གཙོ་བོར་བཟུང་ནས་འབྲི་དགོས་པ་ལས། བསྐྱར་བཟློས། ཚིག་སྐྱོག དོན་མི་གསལ་བ། འབྲས་བུ་མི་ཐོན་པ། རྒྱང་བསྲིང་བ། འབྲེལ་མེད་པ་སོགས་ཀྱི་སྐྱོན་དེ་རིགས་ལ་དོགས་ཟོན་ནན་མོ་བྱེད་དགོས། ལྷག་པར་དུ་མི་རིགས་ཕན་ཚུན། ཆོས་ལུགས་ཕན་ཚུན། ཕོ་མོ་དང་ཡུལ་སྒྲོལ་བཅས་ཀྱི་བར་ལ་འགལ་བ་དང་ཕྱོགས་ཞེན་མེད་པར་ལུགས་མཐུན་སྒོམ་དངོས་ཡོད།བདེན་དཔང་གི་ལྟ་བ་བཟུང་ནས་འབྲི་རྒྱུ་ཏ་ཅང་གཙོ།

བརྒྱད་པ། ས་བཅད་འཛོག་སྟངས།

དཔྱད་རྩོམ་གྱི་སྐབས་སུ་ལེའུ་དང་སྐབས། མདོ་སོགས་བསྟན་བཅོས་རྩོམ་སྟངས་ཀྱིས་ས་བཅད་འཛོག་སྟངས་ལ་ལད་མོ་མི་བྱེད་པར། དང་པོ། གཅིག ༡ (༡) སོགས་གོ་རིམ་བཞིན་དགང་ལ་གང་འཚམ་གྱིས་བཀོལ་སྤྱོད་བྱེད་པ། ཀླད་ཀྱི་གླེང་གཞི་དང་འོག་གི་མཇུག་བ་གཉིས་ལ་རྒྱུན་བཀོལ་དུ་ས་བཅད་ཀྱི་གྲངས་ཀ་མི་འཛོག

དགུ་པ། དཔྱད་རྩོམ་གྱི་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་འཛོག་སྟངས།

གཅིག དཔྱད་གཞིར་དྲངས་པའི་དཔེ་དེབ་དང་དཔྱད་ཡིག་མཚོན་རྟགས།

དེབ་དཀྱུས་མ་ལ། **M**

ཕྱོགས་བསྒྲིགས་ཀྱི་དེབ་ལ། **G**

ཚགས་པར་ལ། **N**

སྙན་ཞུ་ལ། **R**

གློག་རྡུལ་གྱི་བསྒྲགས་ལ། **EB**

འོད་སྡེར་ལ། **CD**

ལེ་བདག་ལ། **P**

རིག་དེབ་ལ། **J**

སློབ་གནས་དཔྱད་རྩོམ་ལ། **D**

ཚོགས་འདུའི་ཟིན་ཐོ་ལ། **C**

འཕོར་འཕྲེལ་དྲ་རྒྱ་ལ། **OL**

སྒྲ་སྦྱོར་ལ། **DK**

སྒྲ་ཐག་ལ། **MT**

གྲངས་མཛོད་ལ། **DB**

གཉིས། མཉམ་འཇོག་བྱེད་དགོས་ས།

རྩོམ་གཞུང་གི་སྐབས་སུ་ལུང་འདྲེན་བྱེད་དགོས་ཚེ་ཤོག་མར་ལུང་འདྲེན་བཀོད་པ་དང་།མཇུག་ཤོག་ཏུ[ ]ནང་དུ་གོང་གི་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་དང་པོ་དང་གཉིས་པ་གསུམ་པ་སོགས་ཀྱི་ཨང་གྲངས་ཤོག་མར་བཀོད་རྗེས། གང་ལ་གཏོགས་པ་དེའི་མཚོན་བྱེད་ཀྱི་རྟགས Mསོགས་བཀོད་རྗེས་ཤོག་ངོས་གྲངས་ཀ་འགོད་པར་བྱུད་པེར་ན། **[1P34]**ལྟ་བུ་ལ་མཚོན་ན་**1**གིས་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆའི་ཨང་རིམ་མཚོན་ལ།**P**ཡིས་དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་ཕྱི་མཚོན། **34**ཡིས་ཡིག་ཆའི་ཤོག་ངོས་མཚོན་པའོ།།

གསུམ། དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་འགོད་སྟངས།

༡ གཡུ་ཐོག་སྙིང་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ། གསོ་རིག་རྒྱུད་བཞི།[M]བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་། **1992.12**

༢ བོད་སྨན་སློབ་གསོ་དང་ཞིབ་འཇུག[J]བོད་ལྗོངས་ཤིན་ཏུ་པར་འདེབས་བཟོ་གྲྭ **2017**ལོའི་དེབ་དྲུག་པ།

༣ གུར་མགོན་སྐྱབས། དེབ་ཐེར་དཀར་པོའི་ཁྲིད། **[MT]** བློ་ཐང་བོད་རྒྱའི་འཕྲིན་ཕྱེགས། **2018l**ལོར།

དེ་ལྟར་རྩོམ་གཞུང་དང་རྩོམ་མཇུག་གི་དཔྱད་གཞི་མཚོན་རྟགས་དང་དཔྱད་ཡིག་འགོད་སྐབས་གོ་རིམ་མཉམ་དགོས་པ་མ་ཟད། ཤོག་ངོས་དང་པོ་བླ་སོགས་གསལ་པོར་འགོད་དགོས།

དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ།

1 རིན་ཆེན་བཀྲ་ཤིས། རིག་གཞུང་དཔྱད་རྩོམ་ཇི་ལྟར་འབྲི་དགོས། དུ་ལམ་སྒྲ་ཐག **[EB]**

2 ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ། པེ་ཅིན་ཧྲིག་ཧྭན་ཏི་ཞིན་པར་ཁང་།**[J] 2013**ལོའི་དེབ་དང་པོ།

3 ཀྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་གསོ་རིག མཚོ་སྔོན་ཞི་ཡིང་པར་ཁང་།**[J]2015**ལོའི་དེབ་དང་པོ།

4 གླུ་ཚང་རྒྱ་གྲོལ། ཨ་མྱེས་གཉན་ཆེན་འཕྲིན་ཕྱེགས། **[EB]2018**ད་ཚོམ།

ཟུར་སྣའི་ཡིག་ཆ།

དཀོན་མཆོག་རྒྱལ་མཚན། བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་ ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་གཞུང་ལུགས་དང་ཐབས་ལམ་རྒྱས་འགྲོད།[M]མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་།2015ལོར་སྐྲུན།